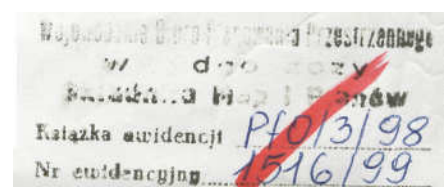


GMINA BRUSY



UCHWAŁA TEKST STUDIUM



ZARZĄD GMINY BRUSY

*Załącznik Nr I
do Uchwały Nr IV-32/99
Rady Miejskiej w Brusach
z dnia 04 lutego 1999 r.*

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BRUSY

TEKST STUDIUM

1995 - 1999

**Uchwała Nr IV-32/99
Rady Miejskiej w Brusach
z dnia 4 lutego 1999 r.**

w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy.

Na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, póź. 415 z późn. zm.)

**Rada Miejska
uchwala, co następuje :**

§ 1. Uchwała się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy składające się z tekstu stanowiącego Załącznik Nr 1 i części graficznej stanowiącej załączniki:

- Nr 2 - w skali 1 : 25000
 - Nr 3 - w skali 1 : 10000 (stanowiący uszczegółowienie załącznika Nr 2 w docelowych granicach administracyjnych miasta)
- do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy Brusy

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

mgr inż. Zbigniew Łacki

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy zostało wykonane w Wojewódzkim Biurze Planowania Przestrzennego w Bydgoszczy - Zespół w Chojnicach przez zespół w następującym składzie:

<i>Główny projektant</i>	- <i>mgr inż. Marzena Osuch</i>
St. asystent projektanta	- <i>mgr inż. arch. Ewa Domozych</i>
Ochrona środowiska przyrodniczego	- <i>mgr Tomasz Kamiński</i>
Komunikacja	- <i>mgr inż. Zygmunt Gzela</i>
Gospodarka wodno-ściekowa	- <i>inż. Danuta Szolc</i>
Energetyka, gazownictwo i ciepłownictwo	- <i>inż. Zofia Olechnowicz</i>
Współpraca z zespołem autorskim	- <i>tech. Zbigniew Cuppa</i> - <i>mgr inż. Jacek Domozych</i>
<i>Dyrektor</i> <i>Wojewódzkiego Biura Planowania</i> <i>Przestrzennego w Bydgoszczy</i>	- <i>mgr Julian Ziemkowski</i>

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	6
1. INFORMACJE OGÓLNE	6
2. ROLA I ZADANIA STUDIUM	6
3. PODSTAWOWE DANE O GMINIE I MIEŚCIE	6
4. GŁÓWNE ATUTY ROZWOJOWE GMINY	7
5. GŁÓWNY CEL OPRACOWANIA	7
6. ZAKRES OPRACOWANIA	7
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY I MIASTA	8
A. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	8
1. ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	8
1.1. Położenie	8
1.2. Klimat	8
1.3. Surowce mineralne	9
1.4. Szata roślinna	9
1.5. Wody	10
2. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	10
3. ZANIECZYSZCZENIA I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	11
3.1. Gleby	11
3.2. Powietrze	11
3.3. Wody	11
3.4. Odpady	11
3.4.1. Stałe	11
3.4.2. Ciekłe	11
B. ŚRODOWISKO ANTROPOGENICZNE	12
1. ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	12
1.1. Struktura etniczna	12
1.2. Obszary objęte ochroną środowiska kulturowego	12
1.2.1. Obiekty zabytkowe i zespoły zabudowy	12
1.2.2. Budownictwo regionalne	12
2. SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY	12
2.1. Demografia	12
2.2. Rynek pracy	13
2.2.1. Aktywność zawodowa	13
2.2.2. Zatrudnienie i bezrobocie	13
2.3. Mieszkalnictwo	13
2.4. Infrastruktura społeczna	13
2.4.1. Administracja	13
2.4.2. Oświata	13
2.4.3. Kultura	14
2.4.4. Zdrowie i opieka społeczna	15
2.4.5. Sport	15
2.4.6. Turystyka	15
2.4.7. Handel i gastronomia	16
2.4.8. Rzemiosło	16
2.4.9. Cmentarze	16
2.5. Infrastruktura techniczna	16
2.5.1. Zaopatrzenie w wodę	16
2.5.2. Odprowadzanie ścieków i ich oczyszczanie	17
2.5.3. Ciepłownictwo	17
2.5.4. Gazownictwo	17
2.5.5. Elektroenergetyka	17
2.5.6. Telekomunikacja	18
2.5.7. Wysypiska śmieci	18
2.5.8. Komunikacja	18

3. SYTUACJA GOSPODARCZA GMINY	19
3.1. Przemysł	19
3.2. Rolnictwo	19
3.3. Leśnictwo	20
4. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW	20
III. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA	21
A. PODZIAŁ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY	21
1. PODZIAŁ STRUKTURALNY	21
2. SIEĆ OSADNICZA	22
2.1. Hierarchia sieci osadniczej	23
2.1.1. Miasto Brusy	23
2.1.2. Ośrodki wspomagające	23
2.1.3. Wsie sołeckie	23
2.2. Hierarchia obsługi ruchu turystycznego	23
2.2.1. Ośrodek zaopatrzeniowo-rozrządowy	23
2.2.2. Ośrodki obsługi ruchu turystycznego	23
2.2.3. Miejscowości letniskowe (wsie o statusie miejscowości letniskowych)	24
3. OBSZARY FUNKCJONALNE	24
3.1. Obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego (oznacz. na rys. literami P, S, O)	24
3.2. Obszary objęte ochroną środowiska kulturowego	25
3.3. Obszary występowania zagrożeń środowiska przyrodniczego	25
3.3.1. Erozje	25
3.3.2. Zagrożenia związane z nieuregulowanymi stosunkami wodnymi	26
3.3.3. Oczyszczalnie	26
3.3.4. Wysypiska śmieci oznaczone na rysunku planu literą „E”	26
3.4. Obszar działalności inwestycyjnej	27
3.4.1. Obszary zabudowy	27
3.4.2. Obszary wypoczynkowo-rekreacyjne oznaczone na rysunku symbolami „T”	29
3.5. Obszary zieleni i wód	31
3.6. Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej (oznaczone na rysunku literą „R”)	31
3.7. Obszary rolnicze przewidziane do przekształceń	32
3.7.1. Obszary leżące w granicach jednostki strukturalnej A ₁ określone na zał. Nr 3	32
3.7.2. Obszary leżące na terenie gminy w wyznaczonych granicach zabudowy wsi (poza jednostką strukturalną A ₁)	32
B. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	33
1. TERENY KOMUNIKACJI	33
1.1. Gmina Brusy	33
1.2. Miasto Brusy	35
2. POZOSTAŁE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	35
2.1. Zaopatrzenie w wodę	35
2.2. Odprowadzanie ścieków i ich oczyszczanie	36
2.3. Melioracje	36
2.4. Ciepłownictwo	36
2.5. Gazownictwo	36
2.6. Elektroenergetyka	37
2.7. Wysypiska śmieci	37
C. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY	37
1. ZADANIA O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	37
2. ZADANIA O ZNACZENIU LOKALNYM	38
2.1. W zakresie ochrony środowiska	38
2.2. W zakresie turystyki i wypoczynku	38
2.3. W zakresie rolnictwa i leśnictwa	38
2.4. W zakresie przemysłu	39
2.5. W zakresie dóbr kultury	39
2.6. W zakresie infrastruktury	39

1. INFORMACJE OGÓLNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej „Studium”, zawiera wytyczne do realizacji polityki przestrzennej gminy.

Studium nie ma charakteru przepisu gminnego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

2. ROLA I ZADANIA STUDIUM

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań i problemów,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy, w tym zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstawy do koordynacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, dla których nie sporządzono miejscowych planów,
- promocja rozwoju gminy (zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki, który powinien być systematycznie uzupełniany).

3. PODSTAWOWE DANE O GMINIE I MIEŚCIE

- Gmina Brusy położona jest w południowej części województwa pomorskiego.
Graniczy z sześcioma gminami: Chojnice, Czersk, Dziemiany, Karsin, Lipnica, Studzienice.
- Miasto Brusy prawa miejskie otrzymało 1 stycznia 1988 roku.
- Powierzchnia terenu gminy ogółem - 40074 ha
w tym:

wieś	- 39564 ha
miasto	- 510 ha

Ponad połowę powierzchni gminy zajmują lasy (55,6%); 11,6% lasów nie stanowi własności Skarbu Państwa.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy

- Liczba mieszkańców gminy ogółem - 12804 osób

w tym:

wieś - 8436

miasto - 4367

prognozowana liczba mieszkańców gminy do 2010 r. - 13500 osób

- Gęstość zaludnienia gminy ogółem - 32 os./1km²
(75 os./1km² pow. bezleśnej)
- wieś - 21 os./1km²
(51 os./1km² pow. bezleśnej)
- miasto - 891 os./1km²

4. GŁÓWNE ATUTY ROZWOJOWE GMINY

- znaczna powierzchnia wód otwartych - jezior i rzek (ok. 7%),
- znaczna powierzchnia lasów (55,6%),
- przebieg licznych szlaków pieszych i kajakowych,
- czyste środowisko przyrodnicze, stosunkowo mało zmienione poprzez działalność człowieka.

Czynniki te sprzyjają przede wszystkim rozwojowi turystyki.

5. GŁÓWNY CEL OPRACOWANIA

Głównym celem opracowania Studium było przedstawienie możliwości rozwoju gospodarczego i społecznego gminy przy równoczesnym respektowaniu chronionych elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz określenie uwarunkowań, które wpływałyby na zminimalizowanie konfliktów zachodzących w gospodarce przestrzennej gminy.

6. ZAKRES OPRACOWANIA

Studium składa się z trzech zasadniczych części, z których uchwaleniu przez Radę Gminy podlega:

- tekst studium - Zał. Nr 1 do uchwały,
- część graficzna - rysunek studium w skali 1 :25000 - Zał. Nr 2
rysunek w skali 1:10000 - Zał. Nr 3 do niniejszej uchwały.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy

Opis do studium wraz z załączonymi mapami i wykresami stanowi uzupełnienie tekstu.

W trakcie prac projektowych wykonano następujące mapy robocze:

Nr 1	- Sieć osadnicza (wybrane wsie pokazano w skali 1:5000)	1:25000
Nr 2	- Walory środowiska przyrodniczego i kulturowego	1:25000
Nr 3	- Mapa erozji gleb	1:25000
Nr 4/1	- Bonitacja gleb	1:25000
Nr 4/2	- ≈	≈
Nr 4/3	- ≈	≈
Nr 5	- Rolnictwo i Leśnictwo	1:25000
Nr 6	-Komunikacja	1:25000
Nr6a	- ≈	1: 5000
Nr 7	- Infrastruktura techniczna	1:25000
Nr7a	- ≈ ≈	1:10000
Nr7b	- ≈ ≈	1:10000

oraz mapy własności gruntów w skali 1:5000 (96 map).

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY I MIASTA

A. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1. ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1.1. Położenie

Pod względem przyrodniczym gmina leży na obszarze Niżu Polskiego i wchodzi w skład mezoregionów: Równina Charzykowska i Bory Tucholskie. Lasy zajmują 55,6% powierzchni, co podnosi walory krajobrazowe i rekreacyjne.

Miasto Brusy położone jest na tzw. „polanie bruskiej” - pozbawionej lasów części terenu gminy.

1.2. Klimat

Gmina Brusy znajduje się na obszarze określonym jako najchłodniejszy rejon południowej części województwa pomorskiego, charakteryzującym się długą jesienią i zimą oraz chłodnym i krótkim latem. Panujący tu bioklimat określany jako „dosyć silnie

pobudzający” preferuje obszar gminy do aktywnych form turystyki, co jest zgodne z walorami jego środowiska i krajobrazu.

1.3. Surowce mineralne

Surowcami mineralnymi występującymi na terenie gminy Brusy są głównie kruszywa naturalne - piaski i żwiry, lecz są one eksploatowane jedynie na potrzeby ludności miejscowej. Cennym surowcem jest kreda jeziorna. Złoża jej występują jednak na terenach chronionych (rejon Jez. Głuchego Dużego i Małego oraz w rejonie Jez. Laska), co ogranicza ich eksploatację.

1.4. Szata roślinna

Lasy i grunty leśne zajmują 55,6% powierzchni gminy. 11,6% (4640 ha) to lasy prywatne, nie stanowiące własności Skarbu Państwa. Zgodnie z przynależnością przyrodniczo-leśną obszary leśne wchodzi w skład Wielkopolsko-Pomorskiej Krainy (Dzielnica Borów Tucholskich) laso-borów świeżych z domieszką dębu, buka i jodły. Duża lesistość gminy podnosi w ogromnej mierze jego walory krajobrazowe i rekreacyjne, mimo iż są to głównie drzewostany sosnowe (98% siedlisk) pochodzące z nasadzeń, przeważnie lasy w średnich klasach wieku, niewielki jest udział drzewostanów olchowych, brzozowych czy świerkowych. Inne gatunki drzew wchodzi w skład drzewostanu jako domieszkowe. Średnio na obszarze gminy w określonych nadleśnictwach i obrębach udział ważniejszych typów siedliskowych kształtuje się następująco: bór świeży ok. 48%, bór suchy ok. 40%, bór mieszany świeży ok. 4,6%, las mieszany ok. 3,7%, las świeży 1-2%. Pozostałe typy siedliskowe, a więc bór wilgotny, bór bagienny, bór mieszany wilgotny i ols jesionowy - zajmują średnio od 0,6 do 0,2% powierzchni leśnych.

Bór świeży towarzyszy zwykle akwenom, bądź występuje wyspowo wewnątrz borów suchych, które stanowią też zwykle zalesienia słabych gruntów porolnych. Bór mieszany świeży tworzą drzewostany sosnowe z domieszką iglastych.

W gminie Brusy bogato rozwinięta jest flora naczyniowa. Występuje tu 1068 gatunków rodzimych i zdomowionych. Wyróżnia się ona występowaniem rzadkich gatunków roślin przetrwałych z minionych okresów klimatycznych (reliktów) w większości objętych różnymi formami ochrony.

1.5. Wody

Stosunkowo bogaty węzeł hydrograficzny gminy Brusy tworzą zespoły jezior rynnowych oraz rzeki.

Główną osią hydrograficzną gminy Brusy jest rzeka *Brda*. Do ważniejszych rzek w gminie oprócz *Brdy* należą: *Zbrzyca*, *Niechwaszcz*, *Kłonecznica*, *Parzenica*, *Młosina* i *Kulawa*. Oprócz rzek w skład systemu wód powierzchniowych wchodzi jeziora. Przeważającym typem jezior występującym na obszarze gminy Brusy są jeziora rynnowe. Największe jeziora to: jez. Kruszyńskie (461,3 ha), Somińskie (433,3 ha), Dybrzk (216,5 ha), Kosobudno (58,5 ha), Łąckie (126,7 ha), Trzemeszno (184,2 ha), Płesno (94,6 ha), Laska (70,4 ha), Zmarle (29,6 ha).

W skrajnie wschodniej części gminy położony jest tzw. Główny Zbiornik Wód Podziemnych w utworach czwartorzędowych. Jest to Obszar Najwyższej Ochrony (tzw. ONO). Jego strefa ochronna sięga do Brus. Na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oraz jego otuliny niewskazana jest lokalizacja obiektów emitujących różnego pochodzenia ścieki, które mogłyby być przyczyną skażenia wód wglębnych bez zastosowania niezbędnych urządzeń zabezpieczających.

2. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

W celu ochrony nienaruszonych lub słabo zmienionych przez człowieka obszarów bogatych w rzadkie gatunki roślin i zwierząt na terenie gminy Brusy zastosowano różne formy ochrony przyrody takie jak:

- *parki krajobrazowe*
 - Zaborski Park Krajobrazowy (20128,0 ha),
 - część projektowanej otuliny Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego,
- *obszary chronionego krajobrazu (12000,0 ha)*
 - Północny Obszar Chronionego Krajobrazu,
 - Chojnicko-Tucholski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- *rezerваты przyrody (163,4 ha),*
- *pomniki przyrody (59),*
- *parki wiejskie (5),*
- *użytki ekologiczne (30).*

Ochronie podlegają też rzadkie gatunki roślin i zwierząt.

Do pd.-zach. granic administracyjnych gminy Brusy przylega Park Narodowy „Bory Tucholskie” (znajdujący się na terenie gminy Chojnice).

3. ZANIECZYSZCZENIA I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1. Gleby

Gmina Brusy należy do rejonów o najniższych poziomach zanieczyszczeń.

Gleby - mają bardzo niskie skażenie siarką i cynkiem - zawartość zaledwie podwyższona (najniższy stopień).

Głównym czynnikiem degradującym glebę na terenie gminy Brusy jest erozja wietrzna i częściowo wodno-powierzchniowa.

3.2. Powietrze

Większe zanieczyszczenie powietrza występuje jedynie na terenie miasta, chociaż mieści się ono w dopuszczalnych normach. Ze względu na dużą ilość małych lokalnych kotłowni i palenisk domowych średni opad pyłu jest jednak zbyt wysoki.

3.3. Wody

Żadna z rzek na terenie gminy nie posiada I klasy czystości. Rzeki Zbrzyca i Kulawa posiadają II klasę czystości a rz. Parzenica i Kłonecznica klasę III. Najbardziej zanieczyszczoną rzeką jest Niechwaszcz (1/5 długości ma III klasę, a pozostała część nie odpowiada normom). Większość jezior posiada II klasę czystości.

3.4. Odpady

3.4.1. Stałe

Na terenie gminy istnieje od 1984 r. wysypisko w Kosobudach, które nie spełnia jednak podstawowych wymogów, (nie jest uszczelnione, brak uregulowania stanu formalno-prawnego) i jest niewystarczające w stosunku do potrzeb.

3.4.2. Ciekłe

Czynna oczyszczalnia ścieków w Brusach jest obecnie modernizowana w celu zmniejszenia jej uciążliwości oraz jednocześnie rozbudowywana do wielkości umożliwiającej podłączenie kolektorów ściekowych tłocznych z sąsiednich wsi.

B. ŚRODOWISKO ANTROPOGENICZNE

1. ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

1.1. Struktura etniczna

Brusy były i są ważnym centrum Zaborów - podregionu Kaszub. Teren Brus i okolic zamieszkują rdzenni mieszkańcy zwani Zaborakami lub Krebanami. Wytworzyli oni bogatą kulturę kaszubską podtrzymywaną w dalszym ciągu poprzez mowę, literaturę, rękodzieło artystyczne oraz działalność zespołów muzycznych.

1.2. Obszary objęte ochroną środowiska kulturowego

1.2.1. Obiekty zabytkowe i zespoły zabudowy

Na terenie miasta i gminy ochronie konserwatorskiej podlegają zabytki architektury, zabytki archeologiczne, parki podworskie oraz zespoły osadnicze.

Cenniejsze zespoły są objęte strefami ochrony konserwatorskiej „A” - pełnej, „B” - częściowej, „C” - ochrony ekspozycji oraz „W” - archeologicznej. Większość centrów wsi jest objęta strefami „B” ze względu na ochronę starych średniowiecznych układów urbanistycznych.

Najwięcej zabytków jest w mieście Brusy (57 na 153 zabytki zarejestrowane na terenie całej gminy).

1.2.2. Budownictwo regionalne

Budownictwo to jedna z najbardziej podstawowych dziedzin ludowej kultury materialnej. Istniejąca zabudowa zatraciła w znacznym stopniu zwłaszcza na wsiach swój regionalny charakter. Jest to rażące. Stare kaszubskie domy zastąpiono nowoczesnym budownictwem, które często jest obcym elementem w krajobrazie. Należy dążyć do czerpania wzorów z architektury regionalnej.

2. SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY

2.1. Demografia

Gmina Brusy należy do gmin charakteryzujących się wysoką dynamiką demograficzną w latach 90-tych (szczególnie rzadko w tym okresie spotykaną). Występuje w niej wysoki przyrost naturalny. Największe zaludnienie jest w okolicach

miasta Brusy, gdzie skupiły się największe wsie. Średnia liczba ludności na 1 sołectwo wynosi 403 osoby (bez miasta).

Z prognozy demograficznej gminy wynika, że ludność gminy w 2010 r. osiągnie liczbę 13,5 tys. mieszkańców. W latach 1996 - 2010 w gminie przybędzie ok. 670 osób.

2.2. Rynek pracy

2.2.1. Aktywność zawodowa

W gminie Brusy występuje duży odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (ok. 34%) i produkcyjnym (ok. 54%), co jest cechą korzystną, gdyż może wiązać się z możliwościami dalszego rozwoju gminy. Pomimo tego miasto Brusy ma niski współczynnik aktywności, czyli występuje tu niski odsetek ludności zawodowo czynnej.

2.2.2. Zatrudnienie i bezrobocie

W roku 1995 największe zatrudnienie zanotowano w przemyśle (ok. 32%), rolnictwie (ok. 14 %), handlu (ok. 13%) i edukacji (ok. 18%).

Od 1989 r. w gminie Brusy notuje się spadek zatrudnienia związany z przekształceniami społeczno-gospodarczymi w całym kraju. Spadkowi temu towarzyszy powiększające się bezrobocie, które jest największe wśród ludzi młodych (18-44 lat - ok. 90% ogółu).

2.3. Mieszkalnictwo

W Brusach przeważa budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne (ponad 80%).

2.4. Infrastruktura społeczna

2.4.1. Administracja

Instytucją pełniącą funkcję administracyjną w stosunku do miasta i gminy jest Urząd Gminy obsługujący swoim zasięgiem miasto oraz cały obszar gminy.

2.4.2. Oświata

Do obowiązkowych zadań gminy należy prowadzenie przedszkoli, zerówek oraz od 1996 roku szkół podstawowych,

- *przedszkola*

na terenie gminy znajduje się 6 przedszkoli: w Brusach (2), Czyczkowach (1), Kosobudach (1), Leśnie (1) i Lubni (1).

Stan techniczny budynków przedszkolnych jest dobry (oprócz Czyczkowych),

- *szkoły podstawowe*

na terenie gminy znajduje się 9 szkół podstawowych samorządowych z filiami: Kosobudy (filie: Huta, Małe Gliśno), Lubnia, Zalesie, Leśno (filie: Orlik, Przymuszewo, Główczewice), Czyczkowy, W. Chełmy (filia: Rolbik), Czapiewice, Męcikał oraz w mieście Brusy.

Stan techniczny budynków szkolnych jedynie w Brusach, Kosobudach i Lubni jest dobry. Brakuje sal gimnastycznych (jest tylko w Brusach, a w Lubni jest w trakcie budowy) oraz boisk sportowych, natomiast na istniejących brakuje sprzętu.

Ze względów społecznych planuje się stopniowe ograniczanie uczęszczania dzieci z terenu gminy Brusy do szkół podstawowych na terenie gmin ościennych.

Ze względów ekonomicznych planuje się likwidację następujących filii: Huta, M. Gliśno, Rolbik i Główczewice - dzieci z tych filii będą dowożone do szkół sąsiednich,

- *szkoły ponadpodstawowe*

Szkoły ponadpodstawowe skupione są w mieście Brusy. Są to: Kaszubskie Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Zasadnicza Szkoła Rolnicza (filia Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Chojnicach). Ponadto w systemie eksternistycznym funkcjonują: Studium Ogólnokształcące i Policealne Studium Ekonomiczne mające siedzibę w budynku Szkoły Podstawowej w Brusach.

2.4.3. Kultura

Działalność kulturalna na terenie gminy realizowana jest przez domy kultury, świetlice, biblioteki. Najlepiej funkcjonuje MDK w Brusach oraz WDK w Czyczkowach. W Brusach działa też sprawnie biblioteka, która ma swoje filie w Leśnie, M. Chełmach i Męcikale oraz 5 punktów bibliotecznych. Jedyne kino w Brusach zostało zlikwidowane ze względów ekonomicznych.

Realizowana jest budowa muzeum regionalnego w Brusach Jaglie.

2.4.4. Zdrowie i opieka społeczna

W gminie Brusy na 10000 mieszkańców przypada 7,6 lekarzy - jest to stosunkowo niska wartość. Na terenie miasta funkcjonuje jedna przychodnia zdrowia, 4 poradnie, 3 gabinety dentystyczne i 2 apteki, natomiast na terenie gminy działa ośrodek zdrowia oraz punkt apteczny w Leśnie.

Opieką społeczną objęte są gospodarstwa domowe dotknięte przede wszystkim bezrobociem. Opieka ta obejmuje także m. in. ochronę macierzyństwa, osób niepełnosprawnych oraz rodzin wielodzietnych.

2.4.5. Sport

Na terenie gminy znajduje się 1 stadion (Brusy) oraz 10 boisk sportowych. W Brusach istnieje Gminny Ośrodek Sportu wraz z hotelem (hotel w trakcie budowy).

2.4.6. Turystyka

- Atrakcyjność turystyczna gminy:
 - korzystne położenie względem źródeł ruchu turystycznego i głównych tras turystycznych, dobra dostępność komunikacyjna,
 - występowanie walorów przyrodniczych i kulturowych,
 - bogata kultura regionalna.

- Istniejące zainwestowanie turystyczne

W 1996 r. na terenie gminy znajdowało się 2837 miejsc noclegowych w obiektach turystycznych w tym:

- 65% na polach namiotowych i obozowiskach z domami campingowymi,
- 25% w domkach letniskowych,
- 7% w ośrodkach wypoczynkowych,
- 3% w pokojach gościnnych w leśniczówkach oraz kwaterach agroturystycznych. Z tego 93% miejsc noclegowych ma charakter sezonowy (tylko kwatery agroturystyczne są całoroczne). Charakter sezonowy ma również w większości baza gastronomiczna. Jeśli chodzi o stan techniczny i wyposażenie to obiekty turystyczne są o standardzie niskim.

2.4.7. Handel i gastronomia

Handel i gastronomia zlokalizowane są głównie w mieście Brusy oraz jednostkowo w większych wsiach na terenie gminy. Punktów handlowych na terenie gminy jest około 100 i jest to przeważnie branża spożywcza. Placówki gastronomiczne zlokalizowane są głównie w mieście (9), ale są też w niektórych wsiach takich jak: Leśno (3), Męcikał, Lubnia, Czarniż, Czyczkowy, M. Chełmy. Handel i gastronomia mają przeważnie charakter prywatny. Na terenie małych miejscowości, a także w mieście, handel i gastronomię uzupełnia Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”.

2.4.8. Rzemiosło

Działalność rzemieślnicza przeważa podobnie jak handlowa na terenie miasta. Istnieje tam rzemiosło następujących typów: stolarstwo, ciesielstwo, dekarstwo, tokarstwo, ślusarstwo, mechanika pojazdowa, lakiernictwo, kamieniarstwo, murarstwo, ubój gospodarczy, wytwarzanie urządzeń do rehabilitacji układu ruchu.

2.4.9. Cmentarze

- Teren gminy podzielony jest na 3 parafie rzymsko-katolickie: w Brusach p. w. Wszystkich Świętych, w Kosobudach p. w. Serca Pana Jezusa, w Leśnie p. w. Podwyższenia Krzyża Świętego.
- Na terenie gminy istnieją 4 cmentarze: Brusy (1) - zaleca się przeznaczyć w przyszłości dodatkowy teren pod nowy cmentarz (**Cp**), Leśno (2), Kosobudy (1) - planowane jest powiększenie (**Cp**).

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina zwodociągowana jest w 82% i charakteryzuje się niewielkim zużyciem wody na jednego mieszkańca.

Woda dostarczana jest z wodociągów grupowych, wiejskich, zakładowych i indywidualnych ujęć zlokalizowanych na poszczególnych działkach. Łączna wydajność ujęć wodociągów zbiorowego zaopatrzenia wynosi 238 m³/godz.

Z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia z ujęciem:

- w Brusach wodę otrzymują mieszkańcy miasta Brusy oraz mieszkańcy wsi Zalesie - Czarnowo - Czapiewice - Małe Gliśno - Kosobudy - Kinice - Krowi Most - Czarniż,

- we wsi Lubnia wodę otrzymują mieszkańcy wsi Lubnia,
- we wsi Czyczkowy wodę otrzymują mieszkańcy wsi: Czyczkowy, Wielkie Chełmy i Małe Chełmy,
- we wsi Męcikał wodę otrzymują częściowo mieszkańcy wsi Męcikał,
- we wsi Przymuszewo wodę otrzymują mieszkańcy wsi Przymuszewo i Lendy,
- we wsi Asmus wodę otrzymują mieszkańcy wsi Asmus,
- we wsi Parzyn wodę otrzymują mieszkańcy wsi Parzyn,
- we wsi Widno wodę otrzymują mieszkańcy wsi Widno.

2.5.2. Odprowadzanie ścieków i ich oczyszczanie

Miasto jest skanalizowane a łączna długość sieci kanalizacyjnych wynosi 17 km. Zlokalizowana jest tu też grupowa mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości ok. 700 m³/d , która zaspokaja jedynie potrzeby miasta. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Niechwaszcz.

Orientacyjna strefa istniejącej oczyszczalni wynosi 300 m (licząc od granic terenu inwestycji). Tereny w granicach strefy przeznacza się pod zielen izolacyjną. W przypadku likwidacji starej oczyszczalni teren zieleni izolacyjnej można przeznaczyć pod mieszkalnictwo i usługi.

Na terenach wiejskich centralną linię kanalizacyjną posiadają wsie Asmus i Przymuszewo.

2.5.3. Ciepłownictwo

Głównym nośnikiem energii w gminie jest węgiel, drewno i częściowo gaz płynny. W Brusach czynna jest jedna większa węglowa kotłownia c. o. przy Szkole Podstawowej. Fabryka Mebli, Bydgoskie Przedsiębiorstwo Produkcji Leśnej „Las” i SGR w Lubni mają własne kotłownie. Budynki jednorodzinne ogrzewa się własnymi kotłowniami głównie węglem, stąd duże zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w mieście i konieczność przejścia na ekologiczne systemy ogrzewania.

2.5.4. Gazownictwo

Na terenie miasta i gminy brak jest sieci gazowych.

2.5.5. Elektroenergetyka

Miasto zasilane jest w energię elektryczną z GPZ w Brusach wybudowanego w ostatnich latach, w którym istnieje duża rezerwa energii elektrycznej. Moc transformatorów

- 2 x 10 MVA. Stacja ta zasilana jest jednostronnie linią 110 kV z kierunku Chojnic. Planuje się zamknięcie tego GPZ w pierścień poprzez budowę linii 110 kV w kierunku Czerska.

Ze stacji 110/15 kV wyprowadzono szereg linii średniego napięcia, z których poprzez stacje transformatorowe zasilani są poszczególni odbiorcy.

2.5.6. Telekomunikacja

Na terenie gminy są 4 Urzędy Pocztowe (Brusy, Leśno, Męcikał, Lubnia), oraz 5 centrali telefonicznych z 25-50 wyjściami (numerami) - Kosobudy, Męcikał, Małe Chełmy, Leśno, Lubnia.

2.5.7. Wysypiska śmieci

Istniejące wysypisko w Kosobudach nie ma uregulowanego stanu prawnego i nie jest wystarczające dla potrzeb miasta i gminy.

2.5.8. Komunikacja

• drogi

Na terenie gminy znajdują się drogi krajowe o znaczeniu regionalnym (Chojnice -Brusy - Kościerzyna, Swornegacie - Brusy), wojewódzkie, gminne i zakładowe.

Drogi krajowe i wojewódzkie są pod zarządem i utrzymaniem Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych w Bydgoszczy (Zarząd Dróg Chojnice). Drogami zakładowymi zarządzają Nadleśnictwa: Czersk, Przymuszewo i Rytel oraz gmina.

Drogi krajowe są wszystkie utwardzone, natomiast wojewódzkie tylko częściowo. Nawierzchnia dróg asfaltowych jest coraz gorsza w związku z większym natężeniem ruchu i obciążeniem tych dróg (transport ciężarowy).

Około 400 km na terenie gminy to drogi gruntowe, które też należy utrzymać w odpowiednim stanie, utwardzać żużlem i tłuczniem.

Gęstość dróg o nawierzchni twardej

Wielkością charakteryzującą gminę w aspekcie posiadanej sieci dróg o nawierzchni twardej jest tzw. gęstość dróg, czyli długość tych dróg na 100 km² powierzchni gminy. W 1995 r. gęstość dróg twardych na terenie gminy Brusy (bez dróg zakładowych) wynosiła 28,5 km/100 km². Na tą stosunkowo niekorzystną wartość znaczny wpływ ma wysoki stopień zalesienia gminy. Wskaźnik motoryzacji w 1995 r. wynosił 159.

- *koleje*

Przez gminę przechodzi linia kolejowa II rzędu jednotorowa, niezelektryfikowana znaczenia regionalnego Chojnice - Lipusz - Kościerzyna ze stacją kolejową w Brusach i przystankami w Męcikale, Żabnie i Lubni.

Wykorzystanie kolei do przewozu pasażerów i transportu towarów uległo zmniejszeniu w ostatnim okresie. Transport kolejowy zastępowany jest kołowym, co wpływa jednak niekorzystnie na stan dróg.

- *połączenia wodne*

przez gminę przepływają rzeki: Brda, Niechwaszcz, Zbrzyca, Młosina. Do transportu wodnego i to w ograniczonym zakresie można wykorzystać tylko rzekę Brdę.

3. SYTUACJA GOSPODARCZA GMINY

3.1. Przemysł

Surowce mineralne na terenie gminy występują w niewielkich ilościach, więc przemysł oparty jest głównie na surowcach naturalnych takich jak: drewno, płody rolne czy runo leśne. Przemysł jest słabo rozwinięty, a większość zakładów przemysłowych znajduje się na terenie miasta. Jest to przemysł drzewny oraz związany z przetwórstwem produktów rolnych i leśnych.

Największe zakłady to: Bydgoskie Przedsiębiorstwo Produkcji Leśnej „Las”, Zakład Meblarski Chojnickich Fabryk Mebli, Ubojnia w Brusach.

Coraz większe znaczenie w tej dziedzinie zaczyna odgrywać sektor prywatny, w którym są zakłady również związane z przetwórstwem drewna, mięsa, runa leśnego.

3.2. Rolnictwo

Użytki rolne zajmują 31,2% powierzchni. Sołectwa typowo rolnicze to: Czarnowo, Zalesie, Czyczkowy, Kosobudy. Warunki dla rozwoju rolnictwa w gminie są słabe, do czego obok dużej lesistości przyczynia się niska jakość gleb. Przeważają gleby żytne - słabe klasy V i VI, gleb klasy III jest tylko 1,6% a klas I i II nie ma.

Przeważająca część ludności utrzymuje się z pracy na roli. Sektor prywatny w rolnictwie zajmuje 94,43%, z tego 46% są to gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha. Wyniki produkcji rolnej gminy są niskie. W produkcji dominują żyto (67%) i ziemniaki.

Podobnie niekorzystnymi wskaźnikami charakteryzuje się hodowla zwierząt gospodarskich. Jedynie w pogłowie bydła sytuacja jest nieco lepsza.

Przetwórstwo produktów rolnych w gminie jest bardzo słabo rozwinięte. Główne produkty rolne do przetwarzania to: mleko, mięso, zboże i ziemniaki.

3.3. Leśnictwo

Sołectwa wybitnie leśne to: Kaszuba, Męcikał, M. Chełmy, Przymuszewo. Większość to lasy państwowe, 11,6% powierzchni gruntów gminy zajmują jednak lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa. Administracyjnie wchodzi w skład nadleśnictw: Przymuszewo (większa część gminy) oraz Czersk i Rytel i są we władaniu Administracji Lasów Państwowych. Lasy gminy Brusy spełniają zadania wielofunkcyjne (w ogromnej większości rola gospodarcza jako producent drewna), a gospodarkę leśną prowadzi się według zasad: powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów i ciągłości ich użytkowania, powiększania zasobów leśnych. Użytkowanie lasu prowadzi się w oparciu o opracowane na 10-lecie plany urządzania lasu. Plany te określają zadania w szczególności w zakresie:

- zalesień i odnowień,
- pielęgnowania i ochrony lasu w tym również ochrony przeciwpożarowej,
- gospodarki łowieckiej,
- ilości przewidzianego do pozyskania drewna określonego etatem cięć.

Plan ten stanowi 60% przyrastającej masy w 10-leciu. Techniczna jakość drzewostanów jest dość średnia niska (las państwowy w porównaniu z prywatnymi są lepszej jakości). Główny gatunek to sosna, która posiada wszechstronne zastosowanie. Drewno wielkowymiarowe stanowi w pozyskaniu grubizny ok. 60%, a opał 4%. Grubizna liściasta stanowi tylko 3% pozyskania. Głównymi odbiorcami drewna są tartaki, składnice drewna i zakłady przemysłowe w większości poza terenem gminy. W dużym stopniu miejscowa ludność wykorzystuje drewno na potrzeby gospodarcze, opałowe itp.

4. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

Na ogólną powierzchnię gruntów:

- | | | | |
|---|---|--------|-----|
| • grunty państwowe (głównie lasy) zajmują 56,00% powierzchni, | | | |
| • grunty prywatne | ≈ | 41,40% | ≈ , |
| • grunty komunalne | ≈ | 0,30% | ≈ , |
| • grunty inne | ≈ | 2,30% | ≈ . |

III. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

A. PODZIAŁ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

1. PODZIAŁ STRUKTURALNY

Ze względu na zróżnicowanie geograficzne, przyrodnicze, gospodarcze i tym samym zróżnicowanie funkcji dominującej na danym terenie, obszar gminy podzielono na jednostki strukturalne. Granice jednostek strukturalnych pokrywają się w większości z granicami terenów chronionych.

Jednostka A - centralna, obejmuje ok. 20% powierzchni gminy. Zamieszkuje ją ok. 75% mieszkańców gminy. Obszar jej jest wyznaczony przez granicę dawnej¹ otuliny Zaborskiego Parku Krajobrazowego oraz granice obszarów chronionego krajobrazu. Obejmuje swoim zasięgiem sołectwa: Czarnowo, Gacnik, Brusy Jaglie, Zalesie oraz części sołectw - Kosobudy, Czyczkowy, Brusy Wyb., Czapiewice, Wlk. Chełmy, Lubnia, M. Gliśno, Żabno, Huta i Czarniż. Skupione są tutaj również największe wsie gminy takie jak: Kosobudy, Lubnia, Czyczkowy, Zalesie.

Dominującą funkcją o znaczeniu lokalnym jest funkcja rolnicza charakteryzująca się glebami średnich i słabych klas bonitacyjnych, ale jednocześnie najlepszymi w gminie. Ważna jest też funkcja usługowa nastawiona na zaspokojenie potrzeb własnych mieszkańców gminy.

Jednostka A₁ - obejmuje miasto Brusy w dotychczasowych granicach administracyjnych wraz z terenami przyległymi, które są docelowo przewidziane do włączenia w granice administracyjne miasta zgodnie z załącznikiem Nr 3, stanowiącym uszczegółowienie jednostki strukturalnej A₁ w skali 1:10000. W mieście Brusy skupione są największe na terenie gminy zakłady przemysłowe i rzemieślnicze. Jest to jednak przemysł drobny, związany z miejscowym surowcem naturalnym (płody rolne, runo leśne, drewno itd.). Miasto pełni również sezonowo funkcję ośrodka rozrządowo - zaopatrzeniowego dla turystyki.

Jednostka B - obejmuje północno-zachodnią i zachodnią część gminy. Zajmuje ok. 50% powierzchni gminy. Zamieszkuje ją ok. 15% mieszkańców gminy. Obszar tej jednostki pokrywa się z częścią bruską obszaru Zaborskiego Parku Krajobrazowego i jego dawnej¹ otuliny. Obejmuje swoim zasięgiem sołectwa: Rolbik, Skoszewo, Przymuszewo, Leśno oraz części sołectw - Męcikał i Małe Chełmy. Największą miejscowością tej jednostki jest Leśno, pełniące również rolę ośrodka turystycznego o charakterze rozrządowo - zaopatrzeniowym i wypoczynkowym. Dominującą jest funkcja turystyczna o charakterze krajoznawczym (Park Krajobrazowy) oraz wypoczynkowo-pobytowym (dawna¹ otulina). Funkcje turystyczne skupione są głównie w otulinie oraz w istniejących wsiach.

Jednostka C - położona w północno-wschodniej części gminy. Obejmuje swoim zasięgiem część Północnego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz część projektowanej otuliny Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje ona teren sołectwa Lubnia oraz części sołectw: Huta, Lubnia, Orlik i Głowczewice. Teren w większości pokryty lasami i jeziorami, tylko w okolicach wsi Głowczewice są grunty rolne, lecz o słabych klasach bonitacyjnych. Największą wsią jest Orlik. Dominującą funkcją jest funkcja turystyczna o charakterze krajoznawczo - wypoczynkowym.

Jednostka D - położona w południowej części gminy. Obejmuje swoim zasięgiem część Chojnicko - Tucholskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i pokryta jest głównie lasami i jeziorami. Obejmuje części sołectw: Męcikał, Czarniż, Czyczkowy i Brusy Wybudowanie. Największą miejscowością jest Męcikał pełniący rolę ośrodka turystycznego o charakterze rozrządowo - zaopatrzeniowym i wypoczynkowym.

Jednostki „C” i „D” zajmują w sumie ok. 30% powierzchni gminy. Zamieszkuje je ok. 10% ogółu mieszkańców gminy.

2. SIEĆ OSADNICZA

Gmina Brusy podzielona jest na 21 sołectw, a w ich skład wchodzi 32 wsie. Centralnym ośrodkiem o znaczeniu lokalnym jest miasto Brusy. Biorąc pod uwagę istniejące wyposażenie w usługi, dotychczasowy rozwój gospodarczy, uwarunkowania przyrodnicze

i kulturowe, a także dalsze przewidywanie rozwoju, ustala się poniższy podział strukturalny sieci osadniczej.

2.1. Hierarchia sieci osadniczej

2.1.1. Miasto Brusy

Wielofunkcyjny ośrodek o znaczeniu lokalnym w odniesieniu do obszaru gminy z oddziaływaniem ponadlokalnym w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego (Liceum Kaszubskie). Miasto skupia usługi w zakresie administracji (jest siedzibą władz administracji samorządowej miasta i gminy), szkolnictwa, zdrowia, kultury i handlu. Skupionych jest tu także kilka zakładów przemysłowych.

2.1.2. Ośrodki wspomagające

- **wieś Leśno** - wielofunkcyjny ośrodek uzupełniający o znaczeniu lokalnym w zakresie zdrowia, kultury i turystyki,
- **wieś Kosobudy** - ośrodek uzupełniający o znaczeniu lokalnym w zakresie rolnictwa,
- **wieś Męcikał** - ośrodek uzupełniający o znaczeniu lokalnym w zakresie turystyki,
- **wieś Lubnia** - ośrodek uzupełniający o znaczeniu lokalnym w zakresie rolnictwa,
- **wieś Czyczkowy** - ośrodek uzupełniający o znaczeniu lokalnym w zakresie kultury.

2.1.3. Wsie sołeckie (oprócz wsi wym. w pkt. 2.1.2.)

Brusy Jaglie, Brusy Wybudowanie, Czarniż, Czarnowo, Czapiewice, Gacnik, Główniczewice, Huta, Małe Gliśno, Orlik, Przymuszewo, Rolbik, Skoszewo, Wielkie Chełmy, Zalesie, Żabno.

2.2. Hierarchia obsługi ruchu turystycznego

2.2.1. Ośrodek rozrządowo-zaopatrzeniowy

Brusy są ośrodkiem rozrządowo - zaopatrzeniowym dla obsługi ruchu turystycznego na terenie gminy.

2.2.2 Ośrodki obsługi ruchu turystycznego

Męcikał i Leśno są planowane jako ośrodki obsługi ruchu turystycznego.

2.2.3. Miejscowości letniskowe (wsie o statusie miejscowości letniskowych)

Status miejscowości letniskowych na terenie Gminy Brusy mają następujące wsie: Męcikał, Leśno, Czernica, Młynek, Widno, Laska, Skoszewo, Kruszyn, Rolbik, Peplin, Drzewicz (pole biwakowe). Dołączyć do nich mają: Lendy, Lamk, Orlik. Aby zyskać miano wsi letniskowej trzeba spełnić kilka kryteriów dotyczących np. korzystnego klimatu, walorów krajobrazowych, warunków do przyjęcia turystów.

3. OBSZARY FUNKCJONALNE

3.1. Obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego oznaczone na rysunku literami P, S, O

P - obszar obejmujący część Zaborskiego Parku Krajobrazowego w granicach ustanowionych *uchwałą Nr XI/68/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy z dnia 28 lutego 1990 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 8)*. W zakresie nakazów i zakazów obowiązują przepisy *Rozporządzenia Nr 30/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 31 sierpnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 54 z dn. 11 września 1998 r.)*. Na obszarze tym znajdują się 3 rezerваты przyrody (Jezioro Laska, Bagno Stawek, Jezioro Nawionek). Teren jednostki jest słabo zaludniony, pokryty w znacznej mierze lasami i jeziorami.

S_I - obszar obejmujący część dawnej¹ otuliny Zaborskiego Parku Krajobrazowego, która zgodnie z wyżej cyt. Rozporządzeniem stanowi powiększenie Z.P.K. W zakresie nakazów i zakazów obowiązują przepisy uchwały jak dla P. Obszar ten stanowić ma dla P zaplecze usługowe i tworzyć izolację przed niekorzystnymi wpływami otoczenia.

S_{II} - obszar obejmujący część projektowanej otuliny Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego leżącej na terenie sołectwa Lubnia. Cały W.P.K. położony jest poza granicami gminy Brusy.

O_I - obszar obejmujący część Chojnicko - Tucholskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ustanowionego *rozporządzeniem Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 17, późn. 127 z 1991 r. z późn. zm.) w sprawie utworzenia 22 obszarów Chronionego Krajobrazu*. W zakresie nakazów i zakazów obowiązują przepisy w/w rozporządzenia z uwzględnieniem późniejszych zmian.

O_{II} - obszar obejmujący część Północnego Obszaru Chronionego Krajobrazu ustanowionego *rozporządzeniem j. w.* W zakresie nakazów i zakazów obowiązują przepisy w/w rozporządzenia z uwzględnieniem późniejszych zmian.

3.2. Obszary objęte ochroną środowiska kulturowego

Wyznacza się obszary objęte ochroną dóbr kultury w granicach stref ochrony konserwatorskiej „A”, „B”, „C”, „W”:

STREFA „A”- strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe do bezwzględnego zachowania.

Wszystkie prace winny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

STREFA „B”- strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy.

Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków winny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.

STREFA „C”-strefa ochrony ekspozycji. Obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu zabytkowego, głównie wyznacza tereny wyłączone spod zabudowy lub określa jej nieprzekraczalne gabaryty.

Całkowite wyłączenie spod zabudowy lub określenie intensywności 1 nieprzekraczalnych gabarytów powinno być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

STREFA „W” - strefa ochrony archeologicznej obejmująca rozpoznane i potencjalne obszary występowania stanowisk archeologicznych.

Uzgadniane z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych na województwo pomorskie winny być wszelkie prace ziemne projektowane na obszarze strefy.

3.3. Obszary występowania zagrożeń środowiska przyrodniczego

3.3.1. Erozje

e₁ - obszary objęte zagrożeniem występowania silnej erozji wietrznej gruntów. Dotyczy to głównie obszarów położonych w centralnej i północnej części gminy. Miejscami występują tu obszary erozji wodnej - powierzchniowej. Konieczna jest bardzo pilna ochrona gruntów przed erozją zwłaszcza w okolicy miasta Brusy, wsi Męcikał oraz w rejonie Skoszewa i Główczewic,

e₂-obszary objęte zagrożeniem występowania silnej erozji wietrznej. Dotyczy zwłaszcza to sołectwa Huta oraz częściowo Kosobudy. Konieczna jest bardzo pilna ochrona gruntów przed erozją,

e₃-obszary objęte zagrożeniem występowania erozji wodnej powierzchniowej. Występuje w rejonie jeziora Duże Głuche. Konieczne jest pilne zabezpieczenie przed erozją.

3.3.2. Zagrożenia związane z nieuregulowanymi stosunkami wodnymi

Konieczna jest budowa obiektów retencyjnych zgodnie z programem małej retencji polegającym na realizacji w gminie 17 obiektów małej retencji:

- podpiętrzenie 8 jezior, co da wzrost retencji w ilości 1582 tys. m³ (*Jez. Głuche Duże, Małe Głuche, Leśno Górne, Leśno Dolne, Młosino W., Brzeźno, Młosino Małe i Kły*),
- budowa 6 budowli piętrzących na ciekach, co da wzrost retencji korytowej szacunkowo 12 tys. m³ (*Niechwaszcz*),
- budowa 2 stawów rybnych o łącznej pojemności 452 tys. m³ (*Leśno I i Leśno II - zlewnia Młosino*),
- na terenach leśnych wykonanie 1 budowli piętrzącej na ciekach oraz - zbiorników sztucznych, dających razem retencję w ilości 2,0 tys. m³ (*Nadl. Przymuszewo - rzeka Orla Struga i rzeka Kulawa*).

3.3.3. Oczyszczalnie

Orientacyjna strefa starej oczyszczalni (oznaczonej na rysunku Nr 2 i Nr 3 symbolem O₁) wynosi 300 m (licząc od granic terenu inwestycji). Orientacyjna strefa nowej oczyszczalni (oznaczonej na rysunku Nr 2 i Nr 3 symbolem O₂) wg projektu wynosić ma 150 m. Strefa ta może ulec zmianie po uruchomieniu oczyszczalni i dokładnych badaniach uciążliwości inwestycji.

Tereny w granicach stref przeznacza się pod zielen izolacyjną. W przypadku likwidacji starej oczyszczalni teren zieleni izolacyjnej można przeznaczyć pod mieszkalnictwo i usługi.

3.3.4. Wysypiska śmieci

Wysypiska oznaczone na rysunku Nr 2 literą E obejmują:

- wysypiska istniejące,
- projektowane (posiadające kompletną dokumentację projektową),

- proponowane (wariantowe lokalizacje).

Strefy uciążliwości wysypisk są orientacyjne i mogą ulec zmianie po dokładnych badaniach uciążliwości. Sposób zagospodarowania stref określą projekty techniczne. Przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu powinny być sporządzone oceny oddziaływania na środowisko.

3.4. Obszary działalności inwestycyjnej

3.4.1. Obszary zabudowy:

- miasta Brusy,
- wsi, ograniczone granicą zabudowy wsi, z wyznaczeniem terenów istniejącego zainwestowania oraz tereny stanowiące potencjalne rezerwy.

Obszary zabudowy obejmują tereny zabudowane oraz przeznaczone pod zabudowę w miejscowych planach ogólnych zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brusy i w miejscowych planach szczegółowych opracowanych na terenie miasta Brusy uchwalonych do końca roku 1994, a także tereny objęte opracowaniem planów miejscowych po 1 stycznia 1995 r.

Ponadto w obszarach zabudowy wyznacza się tereny funkcjonalne o różnorodnych warunkach realizacji obiektów:

- *Tereny mieszkaniowe i mieszkalno - usługowe*

z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod zabudowę mieszkaniową wraz z obiektami usługowymi.

W obrębie terenów dopuszcza się:

- usługi publiczne i komercyjne oraz nieuciążliwe rzemiosło usługowe i produkcyjne,
- zieleń urządzoną oraz urządzenia sportu i rekreacji o charakterze publicznym,
- urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- łączenie funkcji mieszkaniowych i usługowych.

Na terenach mieszkaniowych nie należy lokalizować obiektów produkcyjnych oraz usługowych mogących powodować stałe bądź okresowe uciążliwości dla podstawowych funkcji terenu.

Wszelkie zakłady przemysłowe (ew. rzemieślnicze i usługowe), których uciążliwość wykracza poza granice ich lokalizacji, powinny zmienić technologię lub zastosować urządzenia ochronne służące minimalizacji ujemnych wpływów na otaczające środowisko w celu udowodnienia

ograniczenia uciążliwości do granic zakładu. W przeciwnym razie należy je dyslokować z terenów mieszkaniowych na tereny przemysłowo-składowe wyznaczone w studium.

W maksymalnym stopniu należy:

- wprowadzić zieleń izolacyjną w sąsiedztwie terenów przemysłowo-składowych oraz wzdłuż ważniejszych arterii ruchu komunikacyjnego,
- zabezpieczyć odpowiednią ilość miejsc parkingowych i garaży dla wszystkich nowo wznoszonych obiektów.

• *Tereny przemysłowo-składowe*

z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod zakłady produkcyjne, rzemieślnicze, bazy, składy i magazyny.

W obrębie terenów przemysłowo-składowych dopuszcza się:

- dotychczasowe użytkowanie gruntów i budynków do czasu realizacji obiektów związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu,
- remonty, modernizację oraz rozbudowę istniejącej zabudowy zgodnej z podstawowym przeznaczeniem terenu,
- zadrzewienia i zakrzewienia,
- lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
- lokalizację tras i urządzeń komunikacyjnych,
- usługi komercyjne, szkoły zawodowe i ośrodki szkolnictwa zawodowego,
- przebudowę i modernizację istniejących budynków mieszkalnych w celu poprawy standardów wyposażenia i użytkowania.

Uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice terenów przemysłowo-składowych.

W przypadku zakładów przemysłowych i innych położonych poza terenami przemysłowo-składowymi, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych, nakłada się wymóg zastosowania technologii umożliwiającej zachowanie poza granicami zewnętrznymi terenu zakładu norm prawnych wymaganych dla terenów zabudowy mieszkaniowej w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowych, gazowych oraz hałasu i innych odmian fal. W przypadku nie spełnienia w/w wymogu należy je dyslokować na tereny przemysłowe, a teren można przeznaczyć zgodnie z funkcją dominującą na danym obszarze.

- *Tereny usług publicznych*

z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod:

- usługi oświaty, kultury, zdrowia i opieki społecznej,
- obiekty administracji publicznej,
- obiekty sakralne,
- inne usługi publiczne.

W obrębie terenów usług publicznych dopuszcza się lokalizację:

- terenów zieleni i sportu,
- urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń komunikacji, w tym parkingów,
- usług komercyjnych,
- mieszkań na wyższych kondygnacjach oraz obiektów mieszkalnych związanych z podstawowym przeznaczeniem gruntów,

pod warunkiem, że stanowią uzupełnienie lub wzbogacenie przeznaczenia podstawowego.

W granicach zabudowy wsi w studium wykazuje się tereny zainwestowane, dla których zakłada się w miarę potrzeb restrukturyzację, przebudowę, podnoszenie standardów oraz tereny wolne od zabudowy. Granice te wyznaczają tereny wszelkiej działalności inwestycyjnej na tym obszarze, która jest związana z poprawą jakości życia i zaspokojeniem potrzeb społeczności lokalnej. Poza zwartą zabudową wsi dopuszcza się pojedyncze siedliska rolnicze.

3.4.2. Obszary wypoczynkowo-rekreacyjne oznaczone na rysunku symbolami „T”

T_I - obszar z przewagą turystyki krajoznawczej z bardzo ograniczoną działalnością inwestycyjną. Położony jest w zachodniej części gminy i pokrywa się z terenem Zabórskiego Parku Krajobrazowego w jego pierwotnych granicach utworzonych w 1990 r. Ogólne zasady zabudowy kształtuje rozporządzenie Nr 30/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 31 sierpnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 54 z dn. 11 września 1998 r.). Szczegółowe zasady powinien określić plan ochrony parku. Preferowanie turystyki krajoznawczej bez zbiorowych form zamieszkania. Należy ograniczyć zabudowę letniskową do minimum z zaleceniem wykorzystania zabudowy istniejącej do celów turystycznych (np. istniejące leśniczówki oraz gospodarstwa rolne). Uporządkowaniu i szczególnej kontroli powinna podlegać gospodarka wodno - ściekowa.

Miejscowościami mającymi status wsi letniskowych w obrębie tego obszaru są: Czernica, leśnictwo Młynek, Widno, Laska, Kruszyn, Rolbik, Drzewicz i Peplin.

T_{II} - obszary z przewagą turystyki pobytowej z ograniczoną działalnością inwestycyjną.

Obejmują swoim zasięgiem:

- *część dawnej¹ otuliny Zaborskiego Parku Krajobrazowego*

Ogólne zasady inwestowania turystycznego na tym obszarze (stanowiącym zaplecze usługowe T_I) określa także wyżej cyt. rozporządzenie. Szczegółowe zasady powinien określić plan ochrony parku.

Na obszarze tym znajdują się miejscowości mające status letniskowych (Skoszewo, Peplin oraz proponowane Lendy) a także rozrządowo -zaopatrzeniowe dla turystów (Męcikał i Leśno).

W miejscowościach tych można lokalizować obiekty turystyczne, ośrodki wczasowe, domki letniskowe na zasadach określonych w w/w rozporządzeniu oraz zaleca się wykorzystać istniejącą zabudowę do rozwoju agroturystyki. Forma architektoniczna budynków winna być zharmonizowana z otoczeniem. W obrębie jez. Kosobudno wyznacza się teren usług rekreacyjno-wypoczynkowych (K) typu kąpielisko, plaża wraz z obiektami towarzyszącymi, z dopuszczeniem lokalizacji ośrodka wypoczynkowego i bez rozproszonej indywidualnej zabudowy letniskowej.

W obrębie wsi Leśno utworzyć miejsce ekspozycji rodzimych wykopalisk z terenu istniejącego rezerwatu, poprzez realizację np. muzeum, sali wystawowej itp. w celu udostępnienia zwiedzającym.

- *część projektowanej otuliny Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego*

Zasady inwestowania określi status Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

T_{III} - obszary z przewagą turystyki pobytowej z działalnością inwestycyjną ograniczoną w niewielkim stopniu. Obejmują swoim zasięgiem:

- *część Północnego Obszaru Chronionego Krajobrazu (północno - wschodnia część gminy)*

Największymi ośrodkami są Lubnia i Główniczewice. Planowane miejscowości o statusie letniskowych to Orlik i Lamk.

- *część Chojnicko - Tucholskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (południowo - wschodnia część gminy)*

Największym ośrodkiem na tym terenie jest Męcikał mający status wsi letniskowej i stanowiący ośrodek rozrządowo - zaopatrzeniowy turystyki. Zasady inwestowania na tych terenach określa rozporządzenie Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia

14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów Krajobrazu Chronionego w województwie bydgoskim z późniejszymi zmianami.

Zaleca się lokalizować obiekty turystyczne, ośrodki wczasowe, domki letniskowe w istniejących miejscowościach oraz wykorzystać istniejącą zabudowę do agroturystyki. Forma architektoniczna budynków winna być zharmonizowana z otoczeniem.

3.5. Obszary zieleni i wód

W obrębie tych obszarów znalazły się:

- wody powierzchniowe,
- tereny istniejącej i projektowanej zieleni urządzonej i rekreacji (**RIz, RIz₁, RIz₂, RIIfz, RIIfz₂**),
- ogródek działkowy istniejący,
- cmentarze istniejące (**C**) i projektowane (**Cp**).

3.6. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku literą „R”

R_I - obszar położony w centralnej części gminy w okolicach miasta Brusy z wyłączeniem jednostki strukturalnej A₁, dla której określono bardziej szczegółowe zasady zagospodarowania określone na załączniku graficznym Nr 3. Obejmuje swym zasięgiem sołectwa. Brusy Wybudowanie, Czarnowo, Zalesie, oraz części sołectw Kosobudy, Czyczkowy, Lubnia i Gacnik. Jest to teren tzw. „polany bruskiej”, który pozbawiony jest prawie w ogóle lasów w stosunku do pozostałej części gminy bogato pokrytej lasami i jeziorami. Obszar ten charakteryzuje się glebami średnich klas bonitacyjnych, lecz są to gleby najlepsze w stosunku do całego obszaru gminy. Stanowią kompleksy gleb żtytnich dobrych i żtytnich słabych

Wymagane jest stworzenie warunków gospodarczych i ekonomicznych dla lepszego gospodarczego wykorzystania tego obszaru.

R_{II} - obszar położony na północny-zachód od miasta Brusy. Obejmuje swym zasięgiem sołectwa: Czapiewice, częściowo Zalesie, część Czarnowa i większość sołectwa M. Chełmy. Charakteryzuje się słabymi klasami bonitacyjnymi gleb stanowiącymi kompleksy przeważnie żtytnie słabe i tylko częściowo żtytnie dobre.

Wskazane jest scalanie gruntów rolnych w celu lepszego i bardziej opłacalnego wykorzystania słabych gleb.

R_{III} - obszar położony we wschodniej części gminy - na wschód od miasta Brusy. Obejmuje swym zasięgiem sołectwa: Huta, częściowo Kosobudy, częściowo Czarniż i częściowo Brusy Wyb. Obszar rolniczy charakteryzujący się bardzo słabymi glebami. Są tu zwłaszcza łąki i lasy. Gleby pochodzenia organicznego. Wskazane jest scalenie gruntów przydatnych do rolniczego wykorzystania oraz zalesianie pozostałych terenów.

3.7. Obszary rolnicze przewidziane do przekształceń

Obszary rolnicze przewidziane do przekształceń obejmują potencjalne tereny rozwojowe:

3.7.1. Obszary leżące w granicach jednostki strukturalnej A1 określone na zał. Nr 3

- **Obszary leżące w granicach administracyjnych miasta**

Obszary, na których docelowo przewiduje się zwiększone procesy urbanizacyjne ze względu na położenie w bezpośrednim sąsiedztwie infrastruktury miejskiej.

- **Obszary leżące poza granicami administracyjnymi miasta**

Obszary w bezpośrednim sąsiedztwie miasta przewidywane do włączenia w granice administracyjne miasta (pomiędzy istniejącą a projektowaną południową granicą adm. miasta).

3.7.2. Obszary leżące na terenie gminy w wyznaczonych granicach zabudowy wsi (poza jednostką strukturalną A1)

Obszary w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowanych wsi.

Zasady zagospodarowania na obszarach wym. w pkt. 3.7.1. i 3.7.2.

Na obszarach rolniczych przewidzianych do przekształceń ustala się następujące zasady zagospodarowania:

- Na obszarach wymienionych w punktach 3.7.1. i 3.7.2. wchodzących w skład jednostki strukturalnej A₁ wyznacza się docelowe tereny funkcjonalne określone na załączniku graficznym Nr 3:

RI_M - mieszkalnictwa i usług,

RI_Z - zieleni, na którym należałoby wyznaczyć tereny rekreacji obejmujące m.in. park, ścieżki zdrowia, place zabaw, ciągi spacerowe itp. (zał. nr 3),

RI_{Z1} - mieszkania i usług po likwidacji starej oczyszczalni,

RI_{Z2} - zieleni izolacyjnej - pomiędzy terenami mieszkalno-usługowymi a terenem projektowanej oczyszczalni, który może ulec zmianie lecz po dokładnym wyznaczeniu strefy uciążliwości projektowanej oczyszczalni ścieków,

RII_M - mieszkania i usług,

RII_P - przemysłowo - składowe,

RII_Z - zieleni,

RII_{Z2} - zieleni izolacyjnej - pomiędzy terenami mieszkalno-usługowymi a terenem projektowanej oczyszczalni, który może ulec zmianie lecz po dokładnym wyznaczeniu strefy uciążliwości projektowanej oczyszczalni ścieków.

- Na obszarach wymienionych w pkt. 3.7.3. istnieje możliwość wyznaczenia docelowych terenów funkcjonalnych:

- mieszkania i usług,
- przemysłowo - składowych,
- zieleni.

Dopuszcza się lokalizację pojedynczych obiektów usługowo-produkcyjnych poza granicami zabudowy wsi, o ile uciążliwość prowadzonej działalności nie będzie wykraczać poza granice własności.

- Na wszystkich terenach wyznaczonych w pkt. 3.7.1. i 3.7.2. w stosunku do istniejącej zabudowy zagrodowej i innej, związanej z produkcją rolniczą i działalnością nierolniczą, ustala się możliwość dokonywania remontów i wymiany obiektów budowlanych, uzupełnienia i przebudowy.

B. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. TERENY KOMUNKACJI

1.1. Gmina Brusy

- realizacja odcinków drogowych
 - miejscowości Brusy i Zalesie w ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym nr 235 Korne - Chojnice,

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy

- miejscowości Brusy i Czyczkowy w ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym nr 236 Konarzyny - Swornegacie - Brusy,
- miejscowości Brusy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 05110 Brusy - Czersk,
- *utwardzenie dróg wojewódzkich*
 - drogi nr 05101 Skoszewo - Leśno - Lubnia na odcinku Skoszewo - Przymuszewo,
 - drogi nr 05102 Lendy - Lamk na odcinku Lendy - Główniczewice,
 - drogi nr 05104 Leśno - Rolbik na odcinku od drogi zakładowej nr 052916 do odcinka utwardzonego,
 - drogi nr 05108 Lubnia - Brusy na odcinku Lubnia - Małe Gliśno,
 - drogi nr 05113 Czyczkowy - Żabno - Chłopowy na odcinku Czyczkowy - Żabno i Czarniż - Chłopowy,
- *utwardzenie dróg gminnych*
 - drogi nr 0529003 Orlik - Leśno,
 - drogi nr 0529008 Rolbik - Czapiewice,
 - drogi nr 0529011 Małe Chełmy - Brusy,
 - drogi nr 0529015 Małe Gliśno - Kosobudy na odcinku Małe Gliśno do odcinka utwardzonego,
 - drogi nr 0529017 Kosobudy - Rudziny na odcinku Rudziny do odcinka utwardzonego,
 - drogi nr 0529016 Kosobudy - Żabno na odcinku Kosobudy do projektowanej obwodnicy Brus w ciągu drogi wojewódzkiej nr 05110 z propozycją przekwalifikowania tego przeznaczonego do utwardzenia odcinka - z drogi gminnej na wojewódzką,
- *realizacja miejsca obsługi podróżnych (MOP) w rejonie wsi Męcikał przy drodze nr 235 Korne - Chojnice wyposażonego w: stanowiska postojowe, miejsca wypoczynku, urządzenia sanitarne, bieżącą wodę, małą gastronomię,*
- *wyznaczenie (oznakowanie) szlaku rowerowego regionalnego po drogach krajowych, wojewódzkich, od wschodniej granicy gminy poprzez Lubnię, Leśno, Parzyn, Laskę, Asmus do drogi nr 236, pokrywającego się na odcinku Skoszewo-Leśno-Lubnia w kierunku Wiela z projektowaną międzynarodową trasą rowerową (drogi wojewódzkie 05101-052903-05103-05101-05107).*

1.2. Miasto Brusy

- *realizacja obejść drogowych miasta Brusy*
 - w ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym nr 235 (ul. Gdańska),
 - w ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym nr 236 (ulice Chełmowska i Kościelna),
- *budowa ulic po nowych przebiegach*
 - ulicy klasy Z (zbiorczej) począwszy od ulicy Kalwaryjnej na kierunku północ-południe między obwodnicą w ciągu drogi nr 235 a linią kolejową,
 - fragmentu ulicy krajowej Z (zbiorczej) łączącej ul. Armii Krajowej z ulicą Nad Dworcem,
 - przedłużenia w kierunku południowym ul. Młyńskiej w klasie L (lokalnej),
 - ulicy klasy L (lokalnej) od projektowanej ulicy klasy Z (przedłużenie ul. Armii Krajowej) w kierunku południowym pomiędzy ul. Targową i Młyńską,
 - ulicy klasy L (lokalnej) biegnącej od ulicy Targowej na kierunku wschód-zachód między projektowaną obwodnicą w ciągu drogi nr 236 a projektowaną ulicą klasy Z,
 - utwardzenie wszystkich ulic lokalnych miejskich o nawierzchni gruntowej,
 - realizacja parkingu samochodowego w rejonie centrum miasta z chwilą uzyskania gruntu na ten cel,
 - wyznaczenie (oznakowanie) fragmentu regionalnej trasy rowerowej w mieście ulicami Chełmowską i Szkolną,
- *realizacja dworca autobusowego (A -propozycja lokalizacji na zał. nr 3).*

2. POZOSTAŁE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

2.1. Zaopatrzenie w wodę

Dla zapewnienia ciągłości dostawy wody do wszystkich odbiorców w gminie Brusy zakłada się modernizację ujęcia w Brusach zgodnie z pozwoleniem wodno - prawnym z lipca 1997 r. Przewiduje się również spięcie sieci wodociągowej z miejscowościami: Kosobudy, Kinice, Małe Gliśno, Czarnowo, Czapiewice, Leśno, Zalesie, Żabno, Czarniż. Zakładane jest również spięcie wodociągu Czyczkowy z wodociągiem w Brusach, połączenie wodociągu w Lubni z wodociągiem w Leśnie w kierunku północnym oraz z wodociągiem Zalesie i Małe Gliśno w kierunku południowym.

Dla wszystkich ujęć wody w gminie Brusy należy ustanowić **strefy ochrony pośredniej**.

2.2. Odprowadzanie ścieków i ich oczyszczanie

Gospodarka ściekowa gminy Brusy rozwiązana zostanie w oparciu o modernizowaną (aby zmniejszyć jej uciążliwość) i rozbudowywaną miejską oczyszczalnię ścieków (w przyszłości planuje się podłączenie kolektorami tłocznymi sąsiednich wsi poprzez przepompownie m. in. w Leśnie, Lubni i Męcikale). Opracowany „Program dociążenia istniejących i projektowanych oczyszczalni ścieków w zlewni rzeki Brdy” zakłada dociążenie oczyszczalni w Brusach ściekami z terenu zlewni rzeki Brdy i terenu zlewni rzeki Wdy.

W I etapie proponuje się połączenie wsi położonych najbliżej miasta Brusy: Czarnowo, Czapiewice, Kosobudy, Czyczkowy, Zalesię. W miejscowościach tych przewiduje się budowę przepompowni ścieków.

W II etapie zakłada się połączenie z oczyszczalnią w Brusach wsi Męcikał w zlewni rzeki Brda i Leśno w zlewni rzeki Wda.

Dla podłączenia wsi Leśno możliwe są dwa warianty: przez Czapiewice i Czarnowo lub przez Lubnię i Zalesie.

2.3. Melioracje

W gminie Brusy melioracjami objęto 490 ha gruntów ujętych w ewidencji jako wymagające odbudowy lub modernizacji. W tym 92 ha to grunty orne, 398 ha to użytki zielone.

2.4. Ciepłownictwo

Ze względu na zanieczyszczenie spowodowane sposobem ogrzewania (węgiel) istnieje potrzeba przejścia na ekologiczny system ogrzewania. Paliwem dla projektowanych indywidualnych źródeł ciepła powinien być gaz ziemny, olej opałowy lub energia elektryczna. Należałoby też zwrócić uwagę na docieplenie budynków już istniejących lub budowanie nowych z dobrą izolacją cieplną, aby straty ciepła były jak najmniejsze i ogrzewanie stało się mniej kosztowne.

2.5. Gazownictwo

Docelowo planowane jest doprowadzenie gazu ziemnego z kierunku Chojnic.

2.6. Elektroenergetyka

Miasto zasilane jest w energię elektryczną z GPZ wybudowanego w ostatnich latach, w którym istnieje duża rezerwa energii elektrycznej. Planowane jest zamknięcie tego GPZ w pierścień poprzez budowę linii 110 kV w kierunku Czerska.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brusy w zakresie elektroenergetyki przyjmuje następujące ustalenia:

- doprowadzenie energii elektrycznej do wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- realizację stacji transformatorowych w ilości wynikającej z ilości odbiorców.

2.7. Wysypiska śmieci

Wysypiska śmieci oznaczone na rysunku planu literą E (wysypiska istniejące, projektowane i proponowane).

Planuje się budowę wysypiska w okolicach Krówni oraz powiększenie i uregulowanie stanu prawnego wysypiska w Kosobudach. Możliwa jest inna lokalizacja wysypisk (lub wysypiska). Konieczna jest selekcja odpadów lub kompleksowe obiekty utylizacji i stosowanie technologii mało- lub bezodpadowych.

C. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY

Kierunki rozwoju społeczno gospodarczego Gminy na lata 1995 - 2015 określono m. in. w „Strategii rozwoju gminy Brusy”.

1. ZADANIA O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

- realizacja obejść drogowych:
 - miejscowości Brusy i Zalesie w ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym nr 235 Korne - Chojnice,
 - miejscowości Brusy i Czyczkowy w ciągu drogi krajowej o znaczeniu regionalnym nr 236 Konarzyny - Swornegacie - Brusy,
 - miejscowości Brusy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 05110 Brusy - Czersk,
- realizacja dworca autobusowego,
- utwardzenie wszystkich dróg wojewódzkich,

- wyznaczenie regionalnego szlaku rowerowego po drogach krajowych, wojewódzkich, od wsch. granicy gminy poprzez Lubnię, Leśno, Parzyn, Laskę, Asmus do drogi nr 236,
- wyegzekwowanie opracowania planu ochrony Zaborskiego Parku Krajobrazowego.

2. ZADANIA O ZNACZENIU LOKALNYM

2.1. W zakresie ochrony środowiska

- podwyższenie klas czystości jezior i rzek,
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w mieście Brusy (zalecane przejście na ekologiczne systemy ogrzewania np. elektryczne, gazowe, olejowe),
- selekcja odpadów i stosowanie technologii mało- i bezodpadowych.

2.2. W zakresie turystyki i wypoczynku

- zwiększenie bazy noclegowej,
- restrukturyzacja istniejącego zagospodarowania,
- rozwój systemu informacji turystycznej,
- uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej,
- poprawa stanu technicznego dróg,
- zwiększenie liczby punktów obsługi turystów,
- udostępnienie do kąpiel i plażowania większej liczby akwenów wodnych (w pierwszej kolejności realizacja kąpieliska **K**).

2.3. W zakresie rolnictwa i leśnictwa

- powiększanie wielkości gospodarstw rolnych do ok. 30 ha (obok dużych powinny funkcjonować małe o wąskiej specjalizacji np. produkcja warzyw, ziół, drobny inwentarz, owoce, kwiaty itd.),
- przeznaczanie gospodarstw położonych w lasach lub nad jeziorami na potrzeby funkcji rekreacyjnej,
- rewitalizacja gleb poprzez:
 - przeznaczanie do zalesienia obszarów o słabych glebach (RVIZ, PsVI, czasem RV i RVI), utworów fizjograficznych (np. wąwozy, skarpy, osuwiska, parowy) i obszarów stanowiących strefy izolacyjne wokół zakładów przemysłowych, wysypisk odpadów lub zbiorników wodnych,

- przeznaczanie do trwałego zadarnienia obszarów położonych na stokach o nachyleniu powyżej 10-12%, obszarów wokół zbiorników wodnych - pasy szerokości 15-100 m, obszarów bezodpływowych dolin,
- wprowadzanie zadrzewienia przy zbiornikach retencyjnych, trasach komunikacyjnych, ciekach wodnych, obszarach zabudowanych, na terenach zagrożonych erozją w formie pasów, na terenach stanowiących dna dolin,
- w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy uwzględnianie opracowanej przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Bydgoszczy w 1992 r. granicy polno - leśnej dla gminy Brusy z możliwością jej aktualizacji.

24. W zakresie przemysłu

- zwiększanie rozwoju przetwórstwa owocowo - warzywnego i rolno - spożywczego, a w szczególności runa leśnego,
- rozwój przemysłu drzewnego,
- popieranie drobnej wytwórczości i rzemiosła.

25. W zakresie dóbr kultury

- zwiększenie ilości remontów zachowawczych w obiektach podlegających ochronie w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- objęcie szczególną ochroną istniejących obiektów zabytkowych - dworów, parków podworskich i zespołów folwarcznych.

26. W zakresie infrastruktury

- komunikacja
 - realizacja miejsca obsługi podróżnych (MOP) w rejonie wsi Męcikał i Leśno,
 - stopniowe utwardzenie dróg gminnych,
 - utwardzenie ulic miejskich lokalnych,
 - realizacja parkingu w centrum miasta,
- wodociągi i kanalizacja
 - zwodociągowanie wszystkich wsi gminy,

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brusy

- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brusach,
- skanalizowanie w niedalekiej przyszłości większych wsi gminnych i poprzez budowę kolektorów tłocznych podłączenie ich do oczyszczalni w Brusach,
- ciepłownictwo
 - opracowanie zmiany systemu ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne np. gaz, olej opałowy, energia elektryczna,
- gazownictwo
 - docelowo przewiduje się doprowadzenie gazu do miasta z kierunku Chojnic,
- elektroenergetyka
 - budowa linii wysokiego napięcia 110 kV prowadzonej z Czerska,
- telekomunikacja
 - dążenie do szybkiego telefonicznego pokrycia całego terenu gminy,
- wysypiska śmieci
 - rozbudowa i regulacja prawna istniejącego wysypiska w Kosobudach,
 - budowa wysypiska śmieci w okolicach Krówni,
 - budowa innych wysypisk w miarę potrzeb.

¹ - Uchwałą Nr XI/68/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy z dnia 28 lutego 1990 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 8) został utworzony Zaborski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, którą rozporządzeniem Nr 30/98 Wojewody Bydgoskiego z dnia 31 sierpnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 54 z dn. 11 września 1998 r.) włączono w granice Z.P.K.